

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve

10

Številka: 007-02/16-3/
Ljubljana, 19. 7. 2016

Komisija Državnega sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve je, na podlagi 20. in 29. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejela naslednje

P O R O Č I L O

k Obravnavi zaključkov posveta »Notifikacija nasledstva Avstrijske državne pogodbe«

Komisija Državnega sveta za sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve je na 9. izredni seji 20. julija 2016 obravnavala osnutek zaključkov posveta z naslovom »Notifikacija nasledstva Avstrijske državne pogodbe«, ki ga je organiziral Državni svet 23. junija 2016.

Državni svet Republike Slovenije je 23. junija 2016 na pobudo prof. dr. Ivana Kristana organiziral posvet z naslovom »Notifikacija nasledstva Avstrijske državne pogodbe«.

Posvet je povezoval predsednik Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve v Državnem svetu dr. Janvit Golob, udeležence posveta pa je na začetku pozdravil in nagovoril predsednik Državnega sveta Mitja Bervar, mag. manag.

* * *

V uvodnem delu posveta je prof. dr. Ivan Kristan predstavil Dosje: Notifikacija Avstrijske državne pogodbe, ki je bil objavljen v Pravni praksi 23. junija 2016.

Stališče Vlade RS sta predstavila veleposlanik Mitja Štrukelj, vodja Sektorja za sosednje države na Ministrstvu za zunanje zadeve in Drago Smole, predstavnik Sektorja za mednarodno pravo na Ministrstvu za zunanje zadeve.

V razpravi so mnenja podali: prof. dr. Borut Bohte, Rastko Plohl (Zavezništvo za notifikacijo Avstrijske državne pogodbe, ki pokriva 83 subjektov civilne družbe), Andrej Šiško (gibanje Zedinjena Slovenija), Milan Lovrenčič (Zveza društev General Maister), dr. Jože Pirjevec (Znanstveno-raziskovalno središče Koper), Peter Kovačič

Peršin (Društvo slovenskih pisateljev), Darja Lavtižar Bebler (nekdanja poslanka), dr. Jožef Kunič (Slovensko društvo za mednarodne odnose), Štefan Perkič, Peter Toš (nekdanji veleposlanik), prof. dr. Albin Igličar (Društvo za ustavno pravo Slovenije) in Marcel Štefančič (nekdanji državni svetnik).

Na podlagi uvodnih predstavitev in opravljene razprave na posvetu, Državni svet poziva Državni zbor RS in Vlado RS, da proučita v nadaljevanju povzete ugotovitve, stališča, opozorila in razloge ter predloge za čimprejšnjo notifikacijo Avstrijske državne pogodbe in s tem zagotovita izpolnitev Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS:

1. Posvet Notifikacija nasledstva ADP v Državnem svetu predstavlja pomemben element za izpolnitev pričakovanj v okviru civilnih pobud, ki pozivajo k notifikaciji nasledstva ADP. Državni svet z razpravo o nujnosti notifikacije nasledstva ADP opozarja na pričakovanja in izpostavlja argumente civilne družbe, ki zagovarjajo pravico in potrebo Republike Slovenije, da notificira svoje nasledstvo ADP. Civilna družba pričakuje, da se bosta stroka in politika v uresničevanju slovenskih interesov združili, nastopali državniško in dosledno uresničevali odnos do sosednje države skozi izvajanje vseh določil ADP.
2. Prof. dr. Ivan Kristan je na posvetu predstavil svoje delo *Dosje: notifikacija ADP*, ki je bil objavljen v Pravni praksi 23. junija 2016 in ki dokazuje utemeljenost zahtev civilne družbe do Državnega zbora in Vlade Republike Slovenije, da izpolnita svoje državniško ravnanje in zagotovita izpolnitev Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS (v nadaljevanju TUL) z notifikacijo nasledstva Slovenije po Jugoslaviji glede ADP.
3. V 3. členu TUL je Republika Slovenija deklarirala sukcesijo mednarodnih pogodb, ki jih je sklenila SFRJ in ki so bile v veljavi na dan sukcesije. Med najpomembnejšimi pogodbami h kateri je pristopila predhodnica Republike Slovenije, FLRJ je ADP. Na podlagi 37. člena ADP je z deponiranjem ratifikacijske listine pri takratnem depozitarju, to je ZSSR, pridobila status »Pridružene sile« po navedenem členu. Da bi to pogodbeno razmerje veljalo, je potrebno notificirati nasledstvo ADP. Šele z notifikacijo nasledstva ADP se Sloveniji v odnosu do Avstrije zagotavlja enak položaj kot ga je imela njena predhodnica SFRJ. V kontekstu dvostranskih odnosov s sosednjo državo so za Slovenijo pomembni 7. člen (določa varstvo in zaščito slovenske narodne skupnosti), 5. člen (določa meddržavno mejo) in 27. člen (naslavlja vprašanje odškodnine v zvezi z zaplenjenim avstrijskim premoženjem). Določilo 3. člena TUL v konkretnem primeru še ni bilo formalno uresničeno.
4. Glede interesa Republike Slovenije do uresničevanja določb ADP so znana različna videnja političnih akterjev, strokovnjakov za mednarodno pravo in civilne družbe. Vendar je potrebno upoštevati, da je po mednarodnem pravu bistvo pravnega instituta nasledstva držav, vstopanje države naslednice v pravne odnose države predhodnice. Slovenija svoje mesto v ADP išče kot ena od enakopravnih naslednic nekdanje Jugoslavije s posebnim interesom, pravno upravičeno, da nasledi pogodbeni status Jugoslavije v ADP in sicer, da depozitarju notificira nasledstvo. Izrednega pomena je, da ima Slovenija edina od držav naslednic nekdanje Jugoslavije skupno mejo z Avstrijo in da ima kot matična država slovenske manjšine v Avstriji vso pravico, da skrbi za njeno zaščito in izrecno tudi

za izvajanje 7. člena ADP, ki predvideva enotni standard manjšinske zaščite na celotnem dvojezičnem ozemlju. Vendar Slovenija v dosedanji praksi ni uveljavila sukcesije ADP z vidika svojih interesov in njihove zaščite.

5. Znano je avstrijsko uradno stališče, da države naslednice nekdanje Jugoslavije ne izpolnjujejo pogojev iz 37. člena ADP. Pri zanikanju nasledstva Sloveniji v pogodbenem statusu ADP je treba upoštevati morebitno nasprotovanje Avstrije, ki pa ne bi bilo utemeljeno. Ob tem je potrebno imeti v vidu primer Češke republike kot naslednice Češkoslovaške socialistične republike, ki je z noto depozitarju formalno sporočila novo dejstvo. Dejstvo je, da gre v primeru Slovenije za sukcesijo po državi predhodnici, ki je izpolnjevala predpisane pogoje iz 37. člena ADP. Dodatno pa je Slovenija upravičena do nasledstva po ADP, ker mora prevzeti položaj zaščitnice slovenske manjšine v Avstriji, kar pa ne velja za Češko republiko, saj v ADP ni nobene določbe o češki manjšini v Avstriji, medtem ko ima Slovenija 7. člen.
6. Razprava je argumentirano zavrnila stališče Ministrstva za zunanje zadeve, da bi imela notifikacija ADP le deklarativni učinek, zaradi česar se Slovenija v odnosu do Avstrije, zlasti glede izvajanja obveznosti do slovenske manjšine, vede kot *de facto* naslednica. Stališče o avtomatičnem nasledstvu pogodb, ki ga zastopa Ministrstvo za zunanje zadeve, ni sprejemljivo, saj za nasledstvo ADP ni mogoče uporabljati avtomatizma. Jugoslavija je bila članica ADP, Slovenija pa bo z notifikacijo ADP izrecno potrdila, da sprejema vsa določila ADP, ki jih je Jugoslavija potrdila z ratifikacijo ADP. Kot samostojna in neodvisna država mora torej Slovenija vztrajati pri dosledni uporabi mednarodnega prava.
7. Ocenjujemo se, da je 25. obletnica sprejema TUL simbolno najprimernejši, hkrati pa zadnji čas, da Slovenija pošlje akt o notifikaciji ADP Ruski federaciji, ki je depozitar ADP. Šele z notifikacijo ADP bo izpolnjen 3. člen Ustavnega zakona za izvedbo TUL, po katerem Slovenija prevzema vse mednarodne pogodbe, ki jih je sklenila Jugoslavija in se nanašajo na Slovenijo.
8. Z notifikacijo ADP Slovenija ne bo samo opravila dolžnosti, ki bi jo morala opraviti že pred petindvajsetimi leti, ampak hkrati pridobila na ugledu kot nova neodvisna in suverena soseda Avstrije.
9. Notifikacija ADP ni v ničemer povezana z uresničevanjem Sporazuma o vprašanih nasledstva podpisanim na Dunaju 29. junija 2001, ki ga je Državni zbor ratificiral leta 2002 (Uradni list RS, št. 20/02), v veljavo pa je stopil 2. junija 2004.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije dr. Janvit Golob.